ਮਹਾਨਦੀ ਕੋਲਫੀਲਡਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਅਨਜ

ਬਨਾਮ

ਐਮ/ਐਸ ਆਈ.ਵੀ.ਆਰ.ਸੀ.ਏਲ. ਏ.ਐਮ.ਆਰ. ਜੌਇੰਟ ਵੈਂਚਰ

(2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 4914) (ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4914 ਦੀ 2022)

ਜੁਲਾਈ 25, 2022

[ਡਾ. ਧਨੰਜ ਵਾਈ ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ ਅਤੇ ਏ ਐਸ ਬੋਪੰਨਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਮਧਿਆਸਤਾ ਅਤੇ ਸੁਲਹ ਐਕਟ, 1996 – ਧਾਰਾਵਾਂ 2(ਬੀ), 7 ਅਤੇ 11(6) – ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ – ਗੁਣ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਸੀ.ਆਈ.ਐਲ. ਦੀ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਕੰਪਨੀ) ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਚਕਾਰ 30 ਜਨਵਰੀ 2012 ਨੂੰ ਹੋਏ ਠੇਕਾ ਸਮਝੌਤੇ – ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ – ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਸਤਾ ਲਈ ਅਰਜੀਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੰਗ – ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਧਾਰਾ 7(ਬੀ) ਅਤੇ 7 ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ – ਫੈਸਲਾ: ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 30 ਜਨਵਰੀ 2012 ਦੇ ਠੇਕਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਵਜੋਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਗਲਤ ਸੀ – ਠੇਕਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਨੂੰ "ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ/ਮਧਿਆਸਤਾ" ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਸਿਰਲੇਖਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਤਾ ਲਈ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ – ਠੇਕਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਿਪਟਾਰਾ ਤੰਤਰ ਸੀ, ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਹ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਮਨ ਲਾਅ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ– ਸੀ.ਆਈ.ਐਲ. ਦੁਆਰਾ 7 ਅਪ੍ਰੈਲ 2017 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨੀਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ / ਸੰਚਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਚਕਾਰ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਵਜੋਂ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਤਾ ਲਈ ਅਰਜੀਦਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰੇ, ਚੂੰਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਸੀ.ਆਈ.ਐਲ. ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਮ ਸੰਬੰਧੀ ਠੇਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਉੱਠਣ 'ਤੇ ਮਧਿਆਸਤਾ ਲਈ ਅਗਾਂਹ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ – ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੰਗ ਇਸ ਲਈ ਵੈਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮਧਿਆਸਤਾ ਲਈ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ – ਜਵਾਬਦੇਹ,ਪਰੰਤੂ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਉਪਾਯ ਲੱਭਣ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਰਣ ਲਈ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਸਕੇ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਫੈਸਲਾ:1. ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੁਲਹ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(b) ਇੱਕ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਉਹ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ ਜੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਬੰਧ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਤਪੰਨ ਹੋਏ ਜਾਂ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਤਪੰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਇੱਕ ਕਰਾਰ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਨੁਸਾਰ, ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਰਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਨੂੰ "ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ/ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ" ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਸਿਰਲੇਖਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਮੂਲ ਭਾਗ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਰਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਿਪਟਾਰਾ ਤੰਤਰ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ। ਨਤੀਜਤਨ, ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਜੀਨੀਅਰ-ਇਨ-ਚਾਰਜ ਨੂੰ ਲਿਖਣਾ ਸੀ। ਧਾਰਾ 15, 1996 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ ਦੀ ਸਾਫ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗੁੰਝਲ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ। ਨਾ ਹੀ ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਸਹਿਮਤੀ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਧਾਰਾ ਦਾ ਮੂਲ ਭਾਗ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਮੋਡ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇਰਾਦਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਇੰਜੀਨੀਅਰ-ਇਨ-ਚਾਰਜ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਧਾਰਾ ਇੰਜੀਨੀਅਰ-ਇਨ-ਚਾਰਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ ਦੇ, ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਜਾਂ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਕਰਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਨੂੰ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਸਮਝਣਾ ਗਲਤ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 10, 1311[3]-ਈ; 531-ਡੀ-ਜੀ]

ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਬਨਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦਰ (2007) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 719 : [2007] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 720 – **ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ**

3. 7 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2017 ਨੂੰ, ਸੀ.ਆਈ.ਐਲ. ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰਾਂ ਲਈ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਾਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਜਾਂ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਹਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨੀਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। 7 ਅਪ੍ਰੈਲ 2017 ਦੀ ਸੰਚਾਰ ਤਾਰੀਖ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਿਰਫ ਸੀ.ਆਈ.ਐਲ. ਵੱਲੋਂ ਕਾਮ ਕਰਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਹਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਵਾਦ ਉੱਠਣ 'ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਹਿਤਾ ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਹੋਰ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਉਕਤ ਸੰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਕਲੋਜ਼ 5 ਨੂੰ 1996 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਹਿਤਾ

ਸਮਝੌਤੇ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਹਿਤਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰੇ। [ਪੈਰਾ 14 ਅਤੇ 171[5]31-H; 532-A; 533-B-C]

4. 1996 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਬੁਲਾਹਟ ਵੈਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਮਧਿਆਨਹਿਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਮਧਿਆਨਹਿਤਾ ਲਈ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਰਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਉਪਾਯ ਲੱਭਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 191[5]33-E-F]

ਕੇ. ਕੇ. ਮੋਦੀ ਬਨਾਮ ਕੇ. ਐਨ. ਮੋਦੀ (1998) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 573 : [1998] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 601; ਭਰਤ ਭੂਸ਼ਣ ਬਾਂਸਲ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਸਮਾਲ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟੇਡ (1999) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 166 : [1999] 1ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.[1] 181; ਬਿਹਾਰ ਸਟੇਟ ਮਿਨਰਲ ਡਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਐਨਕੋਨ ਬਿਲਡਰਜ਼ (ਆਈ) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (2003) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 418 : [2003] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 812; ਸਟੇਟ ਆਫ ਉੜੀਸਾ ਬਨਾਮ ਦਾਮੋਦਰ ਦਾਸ (1996) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 216 : [1995] 6 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 800 ਅਤੇ ਆਈ.ਬੀ. ਵੈਲੀ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸੰਜੇ ਅਗਰਵਾਲ ਕਾਲਫੀਲਡਸ ਲਿਮਿਟੇਡ (2014) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 639 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

[2007] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 720 ਪੈਰਾ 9

[1998] 1 ਐਸਸੀਆਰ 601 ਪੈਰਾ 9 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[1999] 1 ਐਸਸੀਆਰ 181 ਪੈਰਾ 9 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[2003] 2 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 812 ਨੇ ਪੈਰਾ 9 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ

[1995] 6 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 800 ਨੂੰ ਪੈਰਾ 9 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

(2014) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 630 ਨੇ ਪੈਰਾ 12 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ

ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4914 ਆਫ 2022 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਉੜੀਸਾ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਟਕ ਵਿੱਚ 29.11.2019 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਕੇ. ਕੇ. ਵੇਨੁਗੋਪਾਲ, ਏ.ਜੀ., ਸੌਮਯਜੀਤ ਪਾਣੀ, ਸਿੱਧਾਰਥ ਜੈਨ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਐਸ. ਨਿਰੰਜਨ ਰੈੱਡੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਵਕਤਾ, ਪੋਲਾਂਕੀ ਗੌਤਮ, ਅਮਿਤਾਭ ਸਿਨਹਾ, ਸੰਜੈ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਅਜੀਤ ਯਾਦਵ, ਮਿਸ. ਦਿਵਿਆ ਰਾਯ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਡਾ. ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ, ਜੇ.

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਮਹਾਨਦੀ ਕੋਲਫੀਲਡਸ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਦੀ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਕੰਪਨੀ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ, ਆਈ.ਵੀ.ਆਰ.ਸੀ.ਐਲ. ਏ.ਐਮ.ਆਰ. ਜੌਇੰਟ ਵੈਂਚਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਉਦਯੋਗ ਹੈ ਜੋ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। 11 ਅਕਤੂਬਰ 2010 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਤਾਲਚੇਰ ਕੋਲਫੀਲਡਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੋਲ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਸੜਕ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਅਤੇ ਚੌੜਾਈ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਇੱਕ ਈ-ਟੈਂਡਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਫਲ ਬੋਲੀਦਾਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 14 ਦਸੰਬਰ 2011 ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੰਮ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 30 ਜਨਵਰੀ 2012 ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ 'ਕੰਟਰੈਕਟ ਸਮਝੌਤਾ' ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ 16 ਜਨਵਰੀ 2012 ਤੋਂ 14 ਜਨਵਰੀ 2015 ਤੱਕ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲ ਹੋਣਾ ਸੀ।

3. 28 ਜੂਨ 2012 ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਕੰਮ ਦੇ ਸ਼ੈਡਿਊਲ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਲੜੀ ਦੇ ਪੱਤਰ ਭੇਜੇ। 2013 ਅਤੇ 2014 ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕੰਮ ਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਕਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ।ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਨੇ ਕੰਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਾਰਣੀ ਨੂੰ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 15 ਮਈ 2014 ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੰਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਾਰਣੀ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੰਮ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

4. ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 12 ਅਕਤੂਬਰ 2017 ਨੂੰ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਰੁ. 1,28,61,762.88 ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਲੈਚਾਂ ਅਤੇ ਦੇਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗਿਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 18 ਦਸੰਬਰ 2017 ਨੂੰ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 9 ਅਪ੍ਰੈਲ 2018 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਨੁਬੰਧ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਉਕਤ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸੂਚਨਾ ਰਾਹੀਂ, ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਸਟਿਸ ਅਸੋਕ ਕੁਮਾਰ ਗਾਂਗੁਲੀ ਨੂੰ ਇਕਲੌਤਾ ਮਧਿਆਸਥ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਲੋਂ 15 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ, ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਅਤੇ ਸੁਲਹ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਉੜੀਸਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।

5. 29 ਨਵੰਬਰ 2019 ਨੂੰ, ਉੜੀਸਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ 1996 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਇਕਲੌਤਾ ਮਧਿਆਸਥ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਸ਼ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

“3. ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਇੱਕਮਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਅਨੁਬੰਧ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 “ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ/ਮਧਿਆਸਥਤਾ” ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਜਾਂ ਅੰਤਰ ਹੋਵੇ।”

4. ਮਿਸਟਰ ਆਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਉਲਟੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ 14.12.2011 ਦੇ ਪੱਤਰ (ਐਨੈਕਸਚਰ-3) ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਨੂੰ ਵੀ ਲਿਆਇਆ, ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

“19. ਇਹ ਕਿ ਟੈਂਡਰ, ਕੰਮ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਸ ਟੈਂਡਰ ਅਤੇ ਕੰਮ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਾਅਦ ਦੇ ਅਨੁਬੰਧ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਜਾਂ ਅੰਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ਸਿਰਫ ਅੰਗੁਲ ਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਧੀਨ ਹੋਣਗੇ।”

5. ਹਾਲਾਂਕਿ, (2019) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 714 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਇਆਵਤੀ ਟਰੇਡਿੰਗ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਦਯੁਤ ਦੇਬ ਬਰਮਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਸਾਲਸ ਕੋਲ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।"

6. ਸ੍ਰੀ ਕੇ ਕੇ ਵੇਣੁਗੋਪਾਲ, ਭਾਰਤ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਐਸ ਨਿਰੰਜਨ ਰੈੱਡੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ, ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ।

7. ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਦਾਅਵਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 30 ਜਨਵਰੀ 2012 ਨੂੰ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਇੱਕ ਮਧਿਆਂਚ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 1996 ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 2(b) ਅਤੇ 7 ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਧਿਆਂਚ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸਤਰਾਂ ਦੀ ਵੈਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

"15. ਵਿਵਾਦਾਂ/ਮਧਿਆਂਚ ਦੀ ਸੁਲਝਾਉ:

15.1 ਠੇਕੇਦਾਰ ਉੱਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਰਜ ਦੌਰਾਨ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਤੋਂ ਬਚੇ। ਪਰੰਤੂ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦ ਠੇਕੇਦਾਰ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਪਨੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਾਂ/ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਸੁਲਝਾਉ ਲਈ ਇੰਜੀਨੀਅਰ-ਇਨ-ਚਾਰਜ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ

ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਵਿਵਾਦ/ਦਾਅਵਾ ਉੱਠਣ ਦੇ 30 (ਤੀਹ) ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਵਾਦਾਂ/ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਮਨੋਰਥ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

15.2 ਜੇ ਫਿਰ ਵੀ ਮਤਭੇਦ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਸੁਲਝਾਉ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਭਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੀ ਸੁਲਝਾਉ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

8. 1996 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(b) ਇੱਕ ਮਧਿਆਂਚ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਮਝੌਤੇ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਮਧਿਆਂਚ ਸਮਝੌਤਾ ਉਹ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕਿਸੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਬੰਧ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉੱਠੇ ਜਾਂ ਉੱਠ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਂਚ ਸਮਝੌਤਾ ਇੱਕ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਂਚ ਧਾਰਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਨੁਸਾਰ, ਮਧਿਆਂਚ ਸਮਝੌਤਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ:

"(4) ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-

(a) ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ;

(b) ਪੱਤਰਾਂ, ਟੈਲੇਕਸ, ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਜਾਂ ਟੈਲੀਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਰਾਹੀਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਚਾਰ ਸਮੇਤ ਜੋ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਜਾਂ

(c) ਦਾਅਵੇ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ."

9. ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਬਨਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇ.ਕੇ. ਮੋਦੀ ਬਨਾਮ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਐਨ. ਮੋਦੀ, ਭਾਰਤ ਭੂਸ਼ਣ ਬਾਂਸਲ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਸਮਾਲ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ, ਬਿਹਾਰ ਸਟੇਟ ਮਿਨਰਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਐਨਕਨ ਬਿਲਡਰਜ਼ (ਆਈ) (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ, ਅਤੇ ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਦਾਮੋਦਰ ਦਾਸ, ਸਾਲਸੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਸਮਝੌਤਾ। ਬੈਂਚ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਜਸਟਿਸ ਆਰਵੀ ਰਵਿੰਦਰਨ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਸਾਲਸੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"8(i) ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮਧਿਆਨਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਮਨਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਝਗੜੇ

ਨੂੰ ਨਿਜੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਰੁਜੂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਝਗੜਿਆਂ 'ਤੇ ਉਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਬੰਧੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਧਿਆਨਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਤਾ ਲਈ ਜਾਣ ਦੀ ਦ□□ਤਾ ਅਤੇ ਬੰਧਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਮਧਿਆਨਤਾ ਲਈ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ। ਜਿੱਥੇ ਸਿਰਫ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਧਿਆਨਤਾ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਨਤਾ ਲਈ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਜਿੱਥੇ ਝਗੜਿਆਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਤਾ ਲਈ ਰੁਜੂ ਕਰਨ ਦਾ ਬੰਧਨ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੈਧ ਅਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਮਧਿਆਨਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ii) ਜੇਕਰ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਨਿਜੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜੋ ਝਗੜਿਆਂ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ, ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ "ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਨ" ਅਤੇ "ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਜਾਂ ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਕ)" ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਝਗੜਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਘਟਦੀ ਨਹੀਂ ਜੇਕਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਗੁਣ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ ਹਨ। ਉਹ ਹਨ: (ਅ) ਸਮਝੌਤਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (ਬ) ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਨਿਜੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਭੇਜਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (ਸੀ) ਨਿਜੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਝਗੜਿਆਂ ਉੱਤੇ ਨਿਸਪੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਰੱਖਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ। (ਡੀ) ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਜੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਝਗੜਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਫੈਸਲਾ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗਾ।

(iii) ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜੇ ਉੱਠਣ 'ਤੇ, ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਹ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਿੱਧੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਝਗੜਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਜੋ ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਣ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਘਟਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾਅਵੇ ਜਾਂ ਝਗੜੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉੱਤੇ ਅੰਤਿਮ ਅਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਰਾਹਤ ਲਈ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(iv) ਪਰ ਕੇਵਲ "ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਨ" ਜਾਂ "ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਕ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਧਾਰਾ ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਨ ਲਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਹੋਰ ਜਾਂ ਤਾਜ਼ਾ ਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, "ਪਾਰਟੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਝਗੜੇ ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਨ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ" ਜਾਂ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਝਗੜੇ ਦੇ ਉੱਠਣ 'ਤੇ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਨ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦੇ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ" ਜਾਂ "ਜੇਕਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਝਗੜੇ ਉੱਠਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਵਿਚਾਰਣਾ ਕਰਨੀ

ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ" ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਧਾਰਾ ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਜੋ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਜੇਕਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ" ਜਾਂ "ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਝਗੜੇ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਹਿਮਤ ਹਨ, ਤਾਂ ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਨ ਲਈ ਭੇਜੇ ਜਾਣਗੇ" ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਕੇਵਲ ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਝਗੜਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜਾਂ ਆਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਜੇਕਰ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਦੇ ਢੰਗ ਵਜੋਂ ਸਾਲਸੀ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਧਿਰਾਂ ਸਾਲਸੀ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਧਾਰਾ ਸਾਲਸੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

10. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਨੂੰ “ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ/ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਨ” ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਸਿਰਲੇਖਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਮੂਲ ਭਾਗ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਨ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਮਧਿਆਨਵੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

11. ਧਾਰਾ 15.1 ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਦਮਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 15.2 ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮਤਭੇਦ ਅਜੇ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੀਆਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਭਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੀ ਨਿਵਾਰਣ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੱਭਣਾ ਪਵੇਗਾ।

12. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਸਮਾਨ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਈ.ਬੀ. ਵੈਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ, ਵਿਜੇ ਲਕਸਮੀ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਮਹਾਨਦੀ ਕੋਲਫੀਲਡਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜੇ ਚੇਲਾਮੇਸਵਰ ਅਤੇ ਏ. ਕੇ. ਸਿੱਕਰੀ, ਜੇ.ਜੇ.* ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮਹਾਨਦੀ ਕੋਲਫੀਲਡਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਅਨਜ ਬਨਾਮ ਐਮ/ਐਸ ਆਈ.ਵੀ.ਆਰ.ਸੀ.ਐਲ. ਏ.ਐਮ.ਆਰ. ਜੌਇੰਟ ਵੈਂਚਰ [ਡਾ. ਧਨੰਜ□ ਵਾਈ ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ, ਜੇ.]

"10. ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਕਥਾ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਵਾਦ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਧੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਠੇਕੇਦਾਰ ਉੱਤੇ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਤੋਂ ਬਚੇ ਕਾਰਜ ਦੇ ਦੌਰਾਨ। ਜੇਕਰ ਠੇਕੇਦਾਰ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਹੋਰ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਇੰਚਾਰਜ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦ/ਦਾਵੇ ਦੇ ਉੱਦਮ ਹੋਣ ਦੇ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ।" (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

13. ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਸ਼ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਟਰੈਕਟ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਵਿਧੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਤਰ ਸਮਝੌਤਾ। ਨਤੀਜਤਨ, ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ-ਇੰਚਾਰਜ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਧਾਰਾ 15, 1996 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ ਦੀ ਸਾਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਤਰ ਲਈ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਨਤਰ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਤਰ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਇੰਜੀਨੀਅਰ-ਇੰਚਾਰਜ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਨਤਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਮੰਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦਾ। ਹੋਰ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਧਾਰਾ ਇੰਜੀਨੀਅਰ-ਇੰਚਾਰਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਧਿਆਨਤਰ ਦੇ, ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਜਾਂ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਕੰਟਰੈਕਟ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਤਰ ਸਮਝੌਤਾ ਸਮਝਣਾ ਗਲਤ ਸੀ।

14. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਵਾਬੀ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਐਸ ਐਨ ਨਿਰੰਜਨ ਰੈੱਡੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੀ.ਆਈ.ਐਲ ਦੀ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਕੰਪਨੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 7 ਅਪ੍ਰੈਲ 2017 ਨੂੰ, ਸੀ.ਆਈ.ਐਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਠੇਕਿਆਂ ਤੋਂ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਜਾਂ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨੀਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ A ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ:

"ਪਿਛਲਾ/ਮੌਜੂਦਾ ਕੰਮ ਦਾ ਆਰਡਰ/ਠੇਕਾ:

5. ਮੌਜੂਦਾ ਕੰਮ ਦੇ ਆਰਡਰ/ਠੇਕੇ ਵਿੱਚ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਝਗੜੇ/ਫਰਕਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮਾਲਕ (ਵਿਭਾਗ) ਇਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਮਧਿਆਸਤਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਏਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਸੀਆਈਐਲ ਮੈਨੂਅਲਜ਼ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਠੇਕੇ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸੰਬੰਧੀ ਕੋਈ ਧਾਰਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਝਗੜੇ/ਫਰਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਧਿਆਸਤਾ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਮਧਿਆਸਤਾ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਝਗੜੇ/ਫਰਕਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੇ ਪਾਰਟੀ (ਠੇਕੇਦਾਰ) ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ, ਠੇਕੇਦਾਰ ਠੇਕਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਝਗੜੇ/ਫਰਕਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜੇ/ਫਰਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੋਲ ਮਧਿਆਸਤਾ ਲਈ ਭੇਜਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਸੀਆਈਐਲ/ਸੀਐਮਓ ਦੇ ਸਬਸਿਡੀਅਰੀਜ਼ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ) ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਬਾਕੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮਧਿਆਸਤਾ ਅਤੇ ਸੁਲਹ ਐਕਟ, 1996 ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨੂੰ 2015 ਦੇ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ "ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੁਆਰਾ ਝਗੜਿਆਂ ਦੀ ਸੁਲਝਾਉ" ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ ਹੋਵੇਗੀ।

15. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜੋ ਕਿ ਸੀਆਈਐਲ ਦੀ ਇੱਕ ਸਬਸਿਡੀਅਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਖੇਤਰ ਦੀ ਉਦਯੋਗ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚਕਾਰ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਤਾ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 20 ਜੁਲਾਈ 2018 ਨੂੰ ਉੜੀਸਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਮਧਿਆਸਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 59 ਦੇ 2016 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

16. ਅਸੀਂ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਸ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਜੋ ਕਿ 7 ਅਪ੍ਰੈਲ 2017 ਦੇ ਨੀਤੀ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਸੀਆਈਐਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੰਚਾਰ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੁਆਰਾ ਝਗੜਿਆਂ ਜਾਂ ਫਰਕਾਂ ਦੇ ਸਹਿਮਤੀਪੂਰਵਕ ਹੱਲ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਸੀਆਈਐਲ ਮੈਨੂਅਲਜ਼ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਠੇਕੇ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਉਸ ਸਮੇਂ, ਮਧਿਆਸਤਾ ਸੰਬੰਧੀ ਕੋਈ ਧਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੇ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਮਹਾਨਦੀ ਕੋਲਫੀਲਡਸ ਲਿਮਿਟੇਡ & ਐਨਆਰ ਬਨਾਮ ਐਮ/ਐਸ ਆਈਵੀਆਰਸੀਐਲ ਏਐਮਆਰ ਜੌਇੰਟ ਵੈਂਚਰ [ਡਾ. ਧਨੰਜ□ ਵਾਈ ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

17. 7 ਅਪ੍ਰੈਲ 2017 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੀ ਸੰਚਾਰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਇਛਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਆਈ.ਐਲ. ਵੱਲੋਂ ਕੰਮ ਸੰਬੰਧੀ ਠੇਕਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਧਿਆਸਤਾ ਵੱਲ ਜਾਣ ਲਈ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਮਝੌਤੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪੂਰਵਕਾਲੀਨ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਤਾਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਉਕਤ ਸੰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਕਲੋਜ਼ 5 ਨੂੰ 1996 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਵਜੋਂ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰੇ।

18. ਉੜੀਸਾ ਦੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਵੱਲੋਂ 20 ਜੁਲਾਈ 2018 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਮਝ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਠੇਕਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਕਲੋਜ਼ 15 ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਫੈਸਲੇ 7 ਅਪ੍ਰੈਲ 2017 ਦੀ ਕਲੋਜ਼ 5 ਜੋ ਸੀ.ਆਈ.ਐਲ. ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਹੈ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਜਾਂ ਅੰਤਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਆਦੇਸ਼ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬੰਧਨਯੋਗ ਬਿਆਨ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

19. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ 1996 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਬੁਲਾਹਟ ਵੈਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਮਧਿਆਸਤਾ ਲਈ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਤਦਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 29 ਨਵੰਬਰ 2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਰਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਉਪਾਯ ਲੱਭਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ।

20. ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਨਿਪਟਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬਿਭੂ ਬਿਸਵਾਨ ਬੋਸ

ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ।

(ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ : ਰਾਖੀ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate